

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО»

Для студентів
Освітньо-кваліфікаційного рівня магістр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Із спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія)

Одеса 2019

Рекомендовано Вченою Радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» протокол № від

Рецензенти:

Курлянд З.Н. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки ДЗ: «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Ворніков В.І. - канд.. філос. наук, доцент кафедри філософії та історії України Одеської національної академії зв'язку імені О. С. Попова

Яновська Л. Г.

Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності 014.02 Середня освіта (Історія). – Одеса : ПНПУ імені К. Д, Ушинського, 2019. – 26 с.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 освіта	Нормативна	
	спеціальність 014 Середня освіта(Історія)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): історія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання написання ЕСЕ		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2	Освітній ступінь: магістр	36 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	4 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		46 год.	88 год.
		ІНДЗ 20 год.	
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО**» є надати студентам уявлення про зміст, організацію та методи навчання у закладах вищої освіти у відповідності з вимогами Болонського процесу, керуючись метою професійної підготовки вчителів історії.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО» є

- озброєння майбутніх викладачів історії змістом та педагогічними засобами навчання історичних дисциплін у ЗВО, знаннями й вміннями, необхідними для ефективної історичної освіти та розвитку майбутніх викладачів історії;
- навчити магістрантів конкретизувати навчальні цілі лекційних, семінарських занять та самостійної роботи студентів; логічно будувати навчальний матеріал лекцій;
- застосовувати у практичній діяльності нетрадиційні форми організації навчальної діяльності на семінарських заняттях; програмувати результати навчальної діяльності;
- розвивати творче мислення студентів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- фундаментальні основи, основні досягнення, сучасні проблеми та тенденції розвитку історичної науки, її взаємозв'язок з іншими науками;
- системний підхід до дослідження педагогічних явищ і процесів;
- основи науково-методичної роботи в вищій школі;
- функції, структуру лекцій, семінарських занять;
- форми педагогічного контролю знань студентів за кредитно-модульною системою;
- методи формування навичок самостійної, пошукової та дослідницької роботи студентів;

- нетрадиційні форми організації навчального процесу;
- сучасні методологічні принципи та методичні прийоми історичного дослідження.

вміти:

- проектувати та організовувати навчальний процес в вищих навчальних закладах за допомогою різноманітних навчальних технологій;
- використовувати методи формування умінь і навичок самостійної, пошукової та дослідницької роботи;
- будувати лекцію за структурою в залежності від виду лекції;
- готувати семінарські заняття використовуючи нетрадиційні та інноваційні технології;
- розробляти тестові завдання різних рівнів для перевірки знань студентів;
- самостійно здобувати та використовувати нові знання і вміння необхідні для професійної діяльності.

У результаті освоєння студентами дисципліни повинні бути сформовані визначені освітньо-професійною програмою наступні **компетентності**:

загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність до набуття спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи;
- ЗК-2. Здатність до критичного осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей;
- ЗК-3. Здатність до розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог;
- ЗК-4. Здатність до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності;

- ЗК-5. Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- ЗК-7. Здатність до управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах;
- ЗК-8. Здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- ЗК-10. Здатність ефективно оволодівати новою інформацією для успішного застосування знань в умовах, тобто мати мобільні знання *фахові компетентності спеціальні (ФК)*
- ФК-3. Визначати способи та критерії моніторингу й оцінки якості історичної освіти у закладах вищої освіти;
- ФК-4. Розробляти нові ефективні моделі навчання з використанням досвіду й актуальних об'єктивних потреб історичної освіти.
- ФК-9. Знати цивілізаційні витоки і детермінанти української культури; сутність українських національно-культурних проєктів; світоглядні особливості української культури та їхній зв'язок із національним характером; основні етапи формування художніх стилів в українській культурі
- ФК-12. Брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.

Плановані результати освоєння освітньо-професійної програми:

ПРН-4. Знати і використовувати психолого-педагогічні і методичні прийоми для викладання історичних дисциплін в середніх навчальних закладах;

ПРН-5. Знати і володіти в достатній мірі основами дидактики, педагогічною культурою, загальними принципами організації навчання та виховання;

- ПРН-7. Знати етапи становлення та розвитку історії як науки, її основні напрямки та школи, зарубіжні та вітчизняні історіографічні концепції, представників
- ПРН-8. Володіти сучасними засобами комунікацій та інформації;
- ПРН-11. Використовувати методи наукових досліджень при здійсненні власного дослідження;
- ПРН-12. Володіти навичками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з різними базами даних, бібліотечними та музейними фондами;
- ПРН-13. Вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток.

1. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Предмет та задачі курсу «Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО».

Предмет (взаємозв'язки між основними компонентами процесу навчання історичних дисциплін), задачі (поглиблення, конкретизація змісту основних понять, ідей та закономірностей, засвоєних студентами магістратури під час опанування циклу психолого-педагогічних дисциплін, методики викладання історії в ЗВО; озброєння майбутніх викладачів історії знаннями про закономірності методики викладання історії у вищій школі, основні етапи розвитку теорії та практики навчання історії; засвоєння магістрантами зв'язків між сучасними підходами до вирішення найбільш актуальних проблем теорії та практики навчання історії; формування у майбутніх викладачів історії потреби у постійному вдосконаленні своєї майстерності та стійкого інтересу до вивчення новітніх досягнень методичної науки і передової педагогічної практики; озброєння майбутніх викладачів історії методами наукового аналізу як власного педагогічного досвіду, так і досвіду колег). Функції методики викладання історичних дисциплін у ЗВО. Основні принципи політики у сфері вищої освіти (ст. 3 п.2, сприяння сталому

розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя; доступність вищої освіти; незалежність здобуття вищої освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій; міжнародної інтеграції системи вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи; наступність процесу здобуття вищої освіти; державна підтримка фахівців з вищою освітою для пріоритетних галузей економічної діяльності, напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної та педагогічної діяльності; державної підтримки освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності університетів, академій, інститутів, коледжів, зокрема шляхом надання пільг із сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів вищим навчальним закладам, що проводять таку діяльність; сприяння здійсненню державно-приватного партнерства у сфері вищої освіти; відкритість формування структури і обсягу освітньої та професійної підготовки фахівців з вищою освітою). Рівні вищої освіти (перший (бакалаврський) рівень, другий (магістерський) рівень, третій (освітньо-науковий) рівень, науковий рівень. Ступені вищої освіти (молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук).

Тема 2. Організаційні форми роботи у ЗВО.

Форми організації педагогічного процесу у ЗВО. Принципи навчального процесу у ЗВО (автономія та самоврядування; поєднання колегіальних та єдиноначальних засад; незалежність від політичних партій, громадських і релігійних організацій ст. 32). Традиційні технології навчання (лекція, практичне заняття, лабораторне заняття, індивідуальне заняття). Інноваційні технології навчання (інтерактивне навчання: проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, рольові ігри, ділові ігри). Лекції та методика їх проведення (логічно завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за

необхідністю, засобами наочності та демонстрацією дослідів). Головна дидактична мета лекції (формування орієнтовної основи для подальшого засвоєння студентами навчального матеріалу). Основні етапи проведення лекцій (вступ, виклад основного матеріалу, узагальнення та систематизація, підсумок, завдання для самостійної роботи).

Тема 3. Функції та види лекцій.

Основні функції лекції (інформаційна, стимулююча, розвиваюча, орієнтуюча, роз'яснювальна, переконуюча). Види лекцій (за дидактичним завданням: вступна, поточна, узагальнююча, настановна, оглядова, лекція-консультація, лекція-візуалізація). Оцінка якості лекції (зміст, методика, керівництво роботою студентів, лекторські дані, результативність лекції). Нетрадиційні форми проведення лекції (проблемна лекція, лекція-візуалізація, бінарна лекція, лекція із заздалегідь запланованими помилками, лекція прес-конференція, лекція дискусія, лекція з розбором конкретних ситуацій, відео лекція, мультимедійна лекція).

Тема 4. Семінарські та практичні заняття у ЗВО.

Семінар – це форма навчального заняття, що полягає в самостійному вивчення студентами за завданням викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо. Головна мета семінарських занять (сприяння активізації пізнавальної діяльності студентів, оволодінню фундаментальними знаннями, розвивають логічне мислення, вплив на соціальне становлення особистості, формування самостійності суджень, умінню обстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів). Види семінарських занять (просемінари, семінари, спецсемінари). Методика підготовки та проведення семінарських занять (формування теми заняття, дидактичної мети, визначення форми проведення семінарського заняття, перелік питань, що виносяться на обговорення та тематику рефератів, доповідей та повідомлень, основна та додаткова література, методичні вказівки слухачам щодо їх підготовки до семінару).

Тема 5. Функції та критерії семінарських занять.

Функції та критерії семінарських занять (поглиблення, розширення, деталізація і закріплення теоретичного матеріалу). Критерії оцінювання семінарських занять (цілеспрямованість, планування, організація семінару, стиль проведення семінару, ставлення викладача до студентів, ставлення студентів до викладача, управління групою, коментарі та висновки викладача, записи студентів). Лабораторні (проведення студентами за завданням викладача дослідів з використанням приладів, інструментів, і інших технічних засобів) та практичні заняття (форма навчального заняття, в ході якого викладач організовує розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідно до сформульованих завдань). Структура семінарського заняття (організаційна частина, мотивація та стимулювання навчальної діяльності, обговорення навчальних питань семінару, діагностика правильності засвоєння студентами знань, підсумок заняття).

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Комплексні форми організації навчання.

Основна мета та педагогічні задачі використання комплексних форм організації навчання. Нетрадиційні форми організації навчальної діяльності.

Тема 7. Педагогічний контроль у ЗВО його функції. Основні форми здійснення контролю.

Головна мета контролю. Основні вимоги до контролю знань. Функції контролю (навчальна, діагностично-коригуюча, оцінювальна, стимулююча, розвивальна, виховна). Види педагогічного контролю (попередній, поточний, тематичний, підсумковий) та форми (усний, письмовий, програмований, практичний, тестовий) Європейська кредитно-трансферна система (ECTS).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Тема 8. Педагогічна практика студентів.

Мета практики (поглиблення та розширення знань студентів з теорії та методики навчання і виховання, оволодіння практичними вміннями і навичками з предмету). Безперервність та послідовність практики. Види практики (навчальна, виробнича (педагогічна, асистентська). Структура педагогічної практики.

Тема 9. Професійна усталеність викладачів вищої школи.

Професійна усталеність викладача – це синтез властивостей і якостей його особистості, що дає можливість у межах здійснення своєї професійної діяльності протягом тривалого часу виконувати її впевнено, самостійно, без

емоційного напруження в різних, часто непередбачуваних умовах, з мінімальними помилками. Компоненти та ознаки професійної усталеності (мотиваційний компонент: наявність мотивації на досягнення успіху, упевненість у собі як викладачеві, задоволення діяльністю; емоційний компонент: відсутність емоційного напруження, страху перед аудиторією, вміння регулювати свої емоційні стани, наявність вольових якостей; особистісний компонент: методологічна рефлексія, швидкість реакції на поведінку аудиторії й окремих студентів, нормальна втомлюваність).

. Тема 10. Особливості викладання історичних дисциплін у ЗВО.

Історичні дисципліни у ЗВО. Допоміжні історичні дисципліни у ЗВО (палеографія, метрологія, хронологія, сфрагістика, геральдика, нумізматики, генеалогія, ономастика, фалеристика). Відмінність у викладанні історичних дисциплін від дисциплін фізико-математичного циклу (тісний між предметний зв'язок між історичними дисциплінами, єдність цілей).

Тема 11. Науково-дослідницька діяльність викладачів історії у ЗВО.

Види та форми (написання рефератів, виконання лабораторних, практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, що містять елементи проблемного пошуку; виконання нетипових завдань дослідницького характеру в період виробничої практики; розробка методичних матеріалів з використанням дослідницьких методів (глосаріїв, кросвордів, програм і методик соціологічних досліджень тощо); підготовка і захист курсових і дипломних робіт. Пов'язаних з проблематикою наукових досліджень спеціальних кафедр) науково-дослідницької діяльності. Науково-дослідницька діяльність викладачів історії ЗВО (науково-дослідна діяльність це інтелектуальна, творча діяльність спрямована на здобуття і використання нових знань. Результати наукових досліджень: наукові реферати, наукові доповіді (повідомлення) на конференціях семінарах, курсові, дипломні, магістерські роботи, наукові статті тощо). Основні завдання науково-дослідницької роботи (формування наукового світогляду, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; розвиток творчого

мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішення практичних задач; прищеплення студентам навичок самостійної науково-дослідницької діяльності; розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання в практичній роботі; необхідність постійного оновлення і вдосконалення теоретичних знань; створення та розвиток наукових шкіл, творчих колективів, виховання у стінах ЗВО резерву вчених, дослідників, викладачів). Організація НДР засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Прийоми і засоби пошуково-дослідницької діяльності. Методи роботи з архівними документами (ознайомлення з науковими публікаціями провідних науковців кафедри; робота з періодичними виданнями фондів читального залу бібліотек; користування послугами бібліотек з мережі інтернет). Роль документів в історичній освіті.

Тема 12. Самостійна робота студентів

Види самостійної роботи студентів (самостійна робота на аудиторних заняттях, поза аудиторна самостійна робота, репродуктивна, реконструктивна, евристична, дослідницька, випереджувальні завдання, складання плану, тез, конспектування, рецензування, реферування тощо). Передумови забезпечення ефективності самостійної роботи студентів (мотиваційна настанова, систематичність і безперервність, послідовність, правильне планування, використання відповідних методів, способів і прийомів, педагогічне управління). Форми контролю самостійної роботи студентів (усна співбесіда за матеріалами розглянутої самостійної роботи, усне опитування на семінарі чи практичному занятті, письмове фронтальне опитування студентів, фронтальний стандартизований контроль знань студентів за кількома темами, перевірка конспектів, тестовий контроль, контроль і самоконтроль з використанням комп'ютера, колоквиум за темами які вивчалися самостійно, інші форми).

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Організаційні форми роботи у ЗВО. Лекції та методика їх проведення 1. Педагогічні форми організації педагогічного процесу у ВНЗ. 2. Класифікація організаційних форм навчання у ЗВО. 3. Основні функції лекцій. 4. Основні етапи лекції. Види лекцій. 5. Оцінка якості лекції.	2	2
2	Тема 2. Семінарські та практичні заняття у ЗВО. 1. Функції та критерії семінарських занять. 2. Критерії оцінювання семінарських занять. 3. Види семінарських занять. 4. Методика підготовки та проведення семінарських занять.	2	
3	Тема 3. Комплексні форми організації навчання. 1. Традиційна комплексна форма навчання. Її основні ознаки. 2. Нетрадиційні форми організації навчальної діяльності у ЗВО. 3. Види вправ педагогічного тренінгу.	2	
4	Тема 4. Педагогічний контроль у ЗВО 1. Основні функції педагогічного контролю у ЗВО. 2. Ефективні умови функціонування системи контролю. 3. Форми педагогічного контролю. 4. Загальні вимоги до оцінки знань студентів.	2	

5	Тема 5. Педагогічна практика студентів 1. Мета педагогічної практики. 2. Види педагогічної практики. 3. Методичне керівництво практикою студентів.	2	
6	Тема 6. Професійна усталеність викладача вищої школи 1. Основні компоненти професійної усталеності викладача вищої школи. 2. Ознаки професійної усталеності.	2	
7	Тема 7. Особливості викладання історичних дисциплін у ЗВО 1. Історичні дисципліни у ЗВО. 2. Відмінність у викладанні історичних дисциплін від дисциплін фізико-математичного циклу.	2	2
8	Тема 8. Науково-дослідницька діяльність викладачів історії у ВНЗ 1. Види науково-дослідницької діяльності. 2. Прийоми і засоби пошуково-дослідницької діяльності. 3. Методи роботи з архівними документами. 4. Роль документів в історичній освіті.	4	
Усього годин		18	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні напрями діяльності у ЗВО	6	10
2	Кредитно-модульна система оцінювання результатів навчальної діяльності в вищій школі	6	10
3	Особливості організації викладання історичних	6	10

	дисциплін в умовах кредитно-трансферної системи		
4	Організація діяльності груп студентів з вивчення окремих проблем історії. Історичні гуртки	6	10
5	Методологія пізнання історії	6	10
6	Професійна компетентність, професійна усталеність викладача ЗВО	4	10
7	Використання ІКТ у пошуково-дослідницькій діяльності магістрів	4	10
8	Спецсемінари і спецкурси з історії. Написати план-конспект нетрадиційного семінарського заняття з історії	2	4
9	Скласти поетапний план проведення лекції	2	4
10	Використання новітніх інформаційних та педагогічних технологій в навчальному процесі ЗВО	4	10
	Усього годин	46	88

7. Індивідуальні науково-дослідні завдання – 20 год.

Завдання: написання ЕСЕ з тем.

1. Організаційні форми роботи у ЗВО – 5 год.
2. Комплексні форми організації навчання – 5 год.
3. Нетрадиційні форми організації навчальної діяльності – 5 год.
4. Науково-дослідницька робота викладача вищої школи – 5 год.

Контрольні питання до курсу

1. Предмет, мета та завдання курсу „Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО”.
2. Класифікація організаційних форм навчання.
3. Дидактична мета лекції.
4. Основні функції лекції.

5. Основні етапи лекції.
6. Види лекцій у вищій школі.
7. Критерії оцінки якості лекції.
8. Методика проведення лекцій.
9. Основні вимоги до конспекту лекцій.
10. Види практичних занять.
11. Основні функції семінарських занять.
12. Критерії семінарських занять.
13. Методика проведення семінарських занять.
14. Комплексні форми організації навчання.
15. Педагогічні завдання організації навчання.
16. Суть педагогічного тренінгу.
17. Комплексний семінар як продуктивна форма організації навчання.
18. Нетрадиційні форми організації навчального процесу.
19. Основи педагогічного контролю у вищих навчальних закладах.
20. Основні умови ефективного функціонування системи педагогічного контролю.
21. Вимоги до контролю знань.
22. Функції контролю знань.
23. Форми педагогічного контролю.
24. Загальні вимоги до оцінювання якості знань.
25. Мета педагогічної практики.
26. Види педагогічної практики.
27. Структура проведення та аналізу практики.
28. Самостійна робота студентів.
29. Види діяльності під час самостійної роботи студентів.
30. Компоненти самостійної діяльності.
31. Проблемне навчання.
32. Критерії проблемного навчання.
33. Науково-дослідна діяльність студентів.

- 34.Професійна усталеність викладача вищої школи.
- 35.Мотиваційний компонент та його ознаки.
- 36.Емоційний компонент та його ознаки.
- 37.Особистісний компонент та його ознаки.
- 38.Професійно-педагогічний компонент та його ознаки.
- 39.Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти.
- 40.Зміст навчальних програм вищої школи.

8. Методи навчання: лекції із застосуванням наочного матеріалу, семінарські заняття, написання планів – конспектів лекцій та семінарських занять.

9. Методи контролю: поточні опитування на семінарських заняттях, підсумкове опитування за темами змістового модуля, оцінка планів – конспектів уроків історії, письмові контрольні роботи.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота Модуль 1											Мод 2	Сума
Змістовий модуль 1 40 б.						Змістовий модуль 2 40 б.					ІНДЗ	100
T1	T2	T3	T4	T5	O	T6	T7	T8	T9	O		
5	5	10	10	10	10	10	10	5	5	10	10	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів. O – підсумкове опитування за темами змістового модуля

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C	задовільно	зараховано
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з урахуванням національної шкали та шкали ЄКТС

Рівні навчальних досягнень	Бали			Критерії оцінювання навчальних досягнень	
	За національною шкалою	Шкала ЄКТС		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		2...5	1...100	Студент	
Високий	5	90 ... 100	A	Знання історії розвитку питань, основних сучасних напрямків розвитку питань. Розкритий зміст методичних засад, визначена сутність педагогічних явищ та встановлені взаємозв'язки між ними. Матеріал викладений логічно, послідовно, без помилок, з проявленням здатності студента диференціювати, інтегрувати знання, з'ясувати методичні терміни.	Наявність аналізу літератури, усвідомлення її висновків, узагальнення результатів аналізу літературних джерел. Усе це студент впевнено доводить, гарно орієнтується у матеріалі, що проаналізовано.

Достатній	4	75 ... 89	С ... В	Знання історії розвитку питання, основних сучасних напрямків розвитку питання. Розкритий зміст методичних засад, визначена сутність педагогічних і методичних явищ та встановлені взаємозв'язки між ними. Але відповідь потребує доробки, відсутнє узагальнення відповіді, наявні помилки, не пояснюються деякі терміни. Студент здатний диференціювати, інтегрувати знання.	Завдання самостійної роботи виконано, однак висновки потребують подальшого осмислення та відповідності до подальшої практичної роботи. Студент невпевнений у власних висновках. Висновки зроблені, але потребують уточнення.
Задовільний	3	60 ... 74	Е ... Д	Задовільна орієнтація в теоретичному питанні, відповідь розкрито неповністю, розкритий зміст методичних засад потребує значної доробки, але може застосувати педагогічні закони у практичних конкретних ситуаціях.	Задовільна орієнтація в проблемі, поставленій у завданні, відповідь розкрито неповністю, є недоліки.
Низький	2	35 ... 59	FX	Фрагментарні знання (менше, ніж половина обсягу) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді студент припускається	Виконує частину завдання за допомогою викладача.

				суттєвих помилок	
Незадовільний	2	1 ... 34	F	Студент не володіє навчальним матеріалом	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій; спеціальна література, яка представлена у бібліотеці університету та в мережі Інтернет; друковані періодичні видання; електронні видання та комп'ютерні методики; психодіагностичні тести в паперовому і електронному вигляді; ілюстративний матеріал

12. Рекомендована література **Базова**

1. Богданова І.М. Модульна технологія у професійній підготовці вчителя: Монографія / за ред. Зязюна І.А. – Одеса: Учбова книга, 1997.- 289 с.
2. Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник. – Харків: ФОП Шейніна О.В., 2009. – 133 с.
3. Горіховський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». Методичні рекомендації для магістрантів денної та заочної форми навчання/ П.І. Горіховський. – Умань: ПП Жовтий О., 2013. – 84 с.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник/І.М. Дичківська. – Київ: Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник./ Г.М. Козлова. – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2014. – 200 с.

6. Михайличенко О.В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: навчальний посібник. – Суми: СумДПУ, 2009. – 122 с.
7. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. / В.М. Нагаєв. – Київ, 2007. [Електронний ресурс]. Доступ до посібника: [http:// imanbooks.com/book_429](http://imanbooks.com/book_429) page 1
8. Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи: Монографія/ За ред. В.П. Шевченка. – Донецьк, 2004.
9. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента: Навчальний посібник / Я.Я. Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б. Рибак. – Київ, 2006.
10. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник /З.Н.Курлянд, Р.І. Хмелюк та ін., За ред. З.Н. Курлянд. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
11. Петрук В.Г. Основи науково-дослідної роботи: Навчальний посібник / В.Г. Петрук.- Вінниця, 2006.
12. Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник для магістрантів /З.І. Слепкань. – Київ, 2005.
13. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: Навчальний посібник / П.І. Сікорський. – Київ, 2004.

Допоміжна

1. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХІ ст.»// Освіта. – 1993. – №44-46.
2. Закон України «Про вищу освіту». Науково-практичний коментар / За заг. ред.. Кременя В.Г. – К., 2002.
3. Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. – К.: Міносвіта України, 1994. – Вип. 1. – 312 с.
4. Педагогічна майстерність: підручник / І.А. Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф. Кривонос та інш. – К.: Вища шк., 1997. – 349 с.

5. Цокур Р.М. Формування потенціалу професійного саморозвитку в майбутніх викладачів вищої школи у процесі магістерської підготовки: Дис. канд. пед. наук / 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Одеса, 2004. – 257 с.

Додаток 1.

Зразок тестів з дисципліни «Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО»

1. Педагогічна форма це:
 1. Засоби здійснення взаємодії студентів та викладачів, у межах яких реалізується зміст та методи навчання.
 2. Усталена завершена організація педагогічного процесу в єдності всіх його компонентів.
 3. Спосіб організації виховного заходу.

2. Вступна частина лекції містить:
 1. Формування загального висновку, установка та завдання для самостійної і пошукової роботи, методичні поради.
 2. Оголошення теми лекції, плану лекції, формування мети і завдань, стисла характеристика проблеми, показ стану питання, список літератури, навчальних джерел з теми.
 3. Докази, факти, аналіз понять, освітлення подій, демонстрація доказів, характеристика різних точок зору.

3. Семінарське заняття в перекладі з латинської мови означає:
 1. Диспут.
 2. Розсадник.
 3. Спілкування.

4. Семінар – практикум присвячений:
 1. Обговоренню різних варіантів розв'язання практичних ситуаційних задач і завдань.
 2. Диспут з певної теми історії.
 3. Доповідь студентів з підготовленої теми.

5. Під педагогічним тренінгом розуміють:

1. Систему вправ для набуття педагогічних умінь, навичок, розвитку педагогічних здібностей.
2. Вправи, що формують педагогічне мислення.
3. Вправи, що формують педагогічне спостереження.

6. Професійна усталеність викладача це:

1. Синтез властивостей і якостей його особистості, що дає можливість у межах здійснення своєї професійної діяльності протягом тривалого часу виконувати її впевнено, самостійно, без емоційного напруження в різних, часто непередбачуваних умовах, з мінімальними помилками.
2. Особисті якості викладача, що допомагають йому організувати навчальну діяльність.
3. Наукова діяльність викладача.

7. Назвіть основні ознаки мотиваційного компонента професійної усталеності:

1. Наявність мотивації на досягнення успіху, упевненість у собі як викладачеві, задоволення діяльністю.
2. Відсутність емоційного напруження, страху перед аудиторією, уміння регулювати свої емоційні стани, наявність вольових якостей.
3. Методологічна рефлексія, швидкість реакції на поведінку аудиторії та окремих студентів, нормальна втомлюваність

8. Навчальна функція педагогічного контролю передбачає:

1. Активізацію самоконтролю, діяльність кожного члена групи, забезпечення закріплення матеріалу.
2. Систематичну навчальну роботу, дисциплінує, організовує.
3. Розвиток пам'яті, уваги, логічного мислення, професійних здібностей

9. Індуктивний спосіб подачі матеріалу:

1. Роз'яснення та тлумачення загальних положень, а потім демонстрація можливості їх застосування на конкретних прикладах.
2. Розуміння, осмислення матеріалу і перетворення його у форму короткого запису, який допомагає швидко відтворити основний зміст матеріалу, що був прослуханий.
3. Використання низки прикладів, фактів, поступове підведення слухачів до наукових висновків.

10. В настановчій лекції подається матеріал:

1. Що читається за декількома великими темами, якщо існує брак часу для читання кожної теми окремо, читають зазвичай наприкінці курсу.
2. Лекції на одну із обраних тем.
3. Про сутність предмету, характеризуються методи самостійної роботи, види практичних занять, засоби самостійної роботи над матеріалом.